

Delavski List

Izhaja v Trstu vsak
— petek popoldne —
Uredništvo in upravnništvo
ulica Boschetto št. 5. II. nad.
— Telefon št. 1570 —

Posamezna številka
— 6 vin. —
Inserati po dogovoru.
Naročnina za celo leto
4.20 K., pol leta 2.10 K.,
četrt leta 1.05 K. - Ino-
zemstvo več poština.

Glasilo slovenskih socialistov na Primorskem.

Socialna demokratična stranka na Nemškem.

Kakor po navadi, je izdalo vodstvo socialno demokratične stranke na Nemškem, tudi letos obširno poročilo o strankinem delovanju v dobi od 1. avgusta 1907 do 31. junija 1908. Poročilo obsega 143 strani čistih gostih nemških črk, ki jih navadno imenujemo «prah za oči». Prvi del poročila se peča z volilnimi boji pretečenega leta, o kongresu strokovnih organizacij, o politiki takozvanega «bloka» in o zadnji gospodarski krizi. Temu sledi nekoliko poglavij posebnega značaja na katere hočemo opozoriti naše čitatelje.

Naravno je, da je vpliv gospodarske krize občutila tudi strankina organizacija, odnosno stranka sama. Dočim je število organiziranega delavstva na Nemškem naraslo v dobi 1905-1907 za 38% nad številom prejšnje dobe, je v letošnji dobi 1907-1908 naraslo samo za 10,7 odstotkov in sicer je bilo lani število organiziranega delavstva 530.466 in je letos naraslo na 587.336. Naraslo je tedaj za 56.860. V tej statistiki je lepo zastopano tudi ženstvo, katerih organizacija napreduje neprenehoma. Vsled novega zakona o organizacijah je naraslo število organiziranih žensk od 10.943 na 29.458.

Govoriti o vspehu socialistične stranke pri zadnjih volitvah v deželni zbor na Pruskem, bi bilo odveč. Vsi naši čitatelji že vedo o tej zmagi, socialistične stranke, ki je prvič prodrla v parlament ruske reakcije. Povedati pa moramo, da je od tedaj naprej naraslo število socialističnih poslancev v deželnih zborih na Nemškem na skupno število 151. Sedaj imajo nemški sodrugi 21 poslancev v deželnem zboru Bavarskem, tudi 21 jih imajo v deželnem zboru Hamburškem, 17 v Bremskem, 15 v Württembergem, 12 v Badenskem itd. do knežije Schammburg-Lippe, kjer imajo v deželnem zboru samo enega zastopnika.

Kakor v deželnih zborih, tako narašča število delavskih zastopnikov tudi v občinah. Sicer so doživeli letos nemški sodrugi v nekaterih krajih tudi nekaj porazov, toda pa v drugih krajih so doživeli lepe zmage. Tako čitamo v poročilu, da ima nemško delavstvo v 1865 občinah 5931 svojih socialističnih zastopnikov med tem ko je bilo v pretečenem letu samo 4996. Letos imajo tedaj skoraj 1000 zastopnikov več.

V moralni del poročila spada — seveda — tudi strankina šola in poročilo pravi, da so bili vspehi v tem pogledu nepričakovani. Takoj ko so nemški sodrugi ustanovili to šolo, jo je hotela tamošnja redar-

stvena oblast uničiti. Najprej je grozila, da bo izobčila iz nemške države avstrijskega profesorja Hilferdinga in holandskega profesorja Pamekocka ako bosta nadaljevala poučevati. Toda vodstvo stranke je našlo tako druge učne moči tako, da se je ta šola nadaljevala, kakor je bilo namenjeno.

V tej šoli so poučevali razni profesorji od 1. okt. 1907 pa do 31. marca 1908, 777 ur in sicer: 250 ur gospodarske politike, 105 ur o govorništvu, statistiki in časninarstvu; 90 ur o zgodovini 80 ur o sociologiji, 86 ur o delavskem pravu, 46 ur o sodnijskem pravu, 46 ur o civilnem pravu, 46 ur o občinski politiki in 23 ur o naravnih vedah. V to šolo je zahajalo 64 učencev, katerim je plačala strankina blagajna 26.075 mark, da jim je bilo mogoče zahajati k poduku. Tudi iz strankine blagajne je dalo vodstvo 12.222 markov družinam omenjenih učencev, ki so obiskali to šolo in niso tako mogli s svojim delom pomagati družinam. Plače učiteljev znašajo 12.175 markov. Če uračunamo še troške najemnine prostorov in drugo razvidimo da stane stranko ta šola 58.430 markov na leto.

Moralno poročilo sklene lista kazni vsled katerih je morala plačati stranka letos 33.446 mark glob in 18 let, 8 mesecev in 4 dni navadnega zapora, in eno leto in 6 mesecev trdnjave. Nato sledi poročilo moralno gmotnega položaja stranke, ki je naravnost v veselje in spodbujanje vsem tudi nenemškim sodrugom. Letos je imela stranka 852.976,10 markov dohodkov troškov pa 783.958,13 mark. Imela je tedaj 69.017,97 mark prebitka.

O troških hočemo omeniti samo najvažnejše. Tako je izdala stranka 211.762 mark za splošno agitacijo, 17.260 za volilno agitacijo, 58.430 — kakor smo že omenili — za šolo, 126.341 v podporo neaktivnemu časopisju.

Dohodkov je imela največ od strankinega davka in sicer 442.101 M. Nadalje je 35.000 mark kot čisti dobiček strankinih listov „Neue Zeit“, „Gleichheit“ in „Vahre Jakob“. 28.000 mark od biblioteke osrednjega glasila stranke „Vorwärts“ in 101.000 kot čisti dobiček lista „Vorwärts“ samega.

Te poslednje številke naj bodo našim sodrugom v vzgled, kajti iz njih je razvidno kako napreduje časopisje nemških sodrugov, katerega vpliv in važnost zna tamošnje delavstvo pač zelo ceniti.

Po vsej socialistični državi izdaja socialistična stranka 71 listov ki izhajajo vsak dan izmed katerih so dosegli nekateri ogromno naklado. Razven teh je pa na nemškem še nebroj listov, ki izhajajo po dvakrat ali enkrat na teden, po dvakrat ali enkrat na

meseč itd. In število strankinih listov narašča neprenehoma.

Tedenska znanstvena revija „Neue Zeit“ ima 9000 naročnikov in ima letos 2786 mark prebitka. „Gleichheit“, glasilo organiziranih žensk ima 84.000 naročnikov in naročnic. Letos ima 15.701 mark prebitka. Saljivi list „Der Wahre Jakob“ ima 235.000 naročnikov. „Vorwärts“ pa, ima vsled zvišanja števila strani in števila urednikov 40.000 kron manj dobička nego lansko leto. Vsekakor pa ima še vedno prebitka 130.788,05 mark. Letos je dobil 8315 novih naročnikov.

Vsem nenemškim sodrugom prihajajo gotovo sline v usta, ko čitajo te številke, posebno pa nam slovenskim socialistom, ki smo v tem oziru še zelo zelo zaostali. Vsekakor pa upamo, da bo to poročilo našim sodrugom v vzgled. Iz tega naj se nauče, da ni nikdar zadosti agitacije nikdar zadosti izvršenega dela. Tudi pri nas se je začelo gibati zato pravimo sodrugom. Na delo! Na delo, da bodo tudi naša poročila veselejša nego so dandanes. Posebno je pa dolžnost naših sodrugov razširjati svoje delavsko socialistično časopisje.

mp.

Turška moderna.

Zmagali so tedaj mladoturki in turški narod ima sedaj svojo ustavo in kmalu bo imel tudi svoj parlament — naravno — s vsemi svojimi dobrimi in slabimi posledicami. V razvedrilo pa se bodo tudi tamošnji politikarji morali baviti z narodnim vprašanjem in vse kaže, da se bodo bavili z njim po... avstrijsko. Obljubljali bodo vsem veliko in dali nekaj najmočnejšemu. Navdušenje za sultana, ki je vladalo med ljudstvom v dneh, ko je proglasil ustavo pojenja in na dan prihajajo znaki nove ljudske nezadovoljnosti. Nazadnjaki silijo kmečko ljudstvo na upor zoper ustavo. V nekaterih hribih se kmetje celo pripravljajo na boj z orožjem zoper konstitucijo. Inteligenca pa zopet ni preveč zadovoljna s tem kar je dobila in hrepeni po novih zmagah. Delavstvo tudi ni zadovoljno. — Oderuštvo, ki so ga vršili nad ljudstvom prej plemenitši, izvršujejo sedaj kakor poprej delodajalci. Toda to kar delavstvo prej ni moglo narediti začena delati sedaj. Zahteva da se mu da zraven ustave in svobode tudi boljše življenje, kajti drugače bo smelo samo svobodno gladu umirati. V raznih krajih že, kjer niso hoteli delodajalci ugoditi zahtevam delavstva, so poslednji stopili v stavko, ki je končala kakor v marsikaterih drugih ustavnih dr-

Romal sem od mesta do mesta, iz kraja v kraj. Prosil sem miloščine, časih sem tudi malo kradel, kakor je naletelo. Samo delati nisem maral; ničesar, kar bi moglo koristiti enemu samemu človeku ali celokupnemu človeštvu, se nisem maral dotakniti, na noben način in za noben denar. Zakaj vedel sem dobro, da bi si z delom in zaslužanjem zagradil pot do slave. Kadar sem zvečer zaspal pod kozolcem ali na skednju, sem mislil v pobožni in zaupljivi molitvi: «Dodeli, o Bog, da se vzbudim jutri imeniten rodoljub; Jožef Mrovec, občeznani, požrtvovalni rodoljub, ki mu je zagotovljena hvaležnost narodova na vekov veke...» Želel sem si tudi, da bi se vzbudil kakor slavni pesnik ali imeniten umetnik, zato ker nisem delal ne pesmi, ne umotvorov. Toda nič takega se ni zgodilo; vzbudil sem se pod kozolcem ali na skednju in sem bil lačen in žejen. In vedel sem takoj, da me še ni bila obzarila glorijska, zakaj požrtvovalni rodoljubi niso nikoli lačni in žejni.

Pred velikonočnimi prazniki je bilo, ko sem romal pod večer skozi pusto, tiho vas. Šel sem počasi, ker se mi nikamor ni mudilo, in sem se ozrl mimogrede v odprto vežo. Veža je bila prazna, zato sem stopil vanjo in sem pogledal radoveden na desno, na levo. Nikjer človeka; samo zadaj so

žavah s spopadi med delavstvom in obo-roženo silo.

Te dni so n. pr. peki delodajalci prosili oblasti da jim dovoli zvišati cene kruha. Ker so oblasti odklonila to ponižno prošnjo, so se peki delodajalci maščevali in drugi dan so spekli manj kruha nego je bila ljudska potreba. Ljudstvo se je pa začelo zgražati nad takim postopanjem pekov in isti dan zvečer je napadlo pekarno, razbilo kar se je dalo razbiti in vzelo kar je imelo potrebo. Vlada skuša sicer res ukreniti da bi se ne ponavljali več taki dogodki, toda mesto boja med ljudstvom in vlado bodo videli tudi Turki boj med delavstvom in delodajalci in mi smo že danes prepričani, da se bo vlada zamerila raje delavstvu in širšemu ljudstvu sploh nego delodajalcem. Mohamedanci so jezni in hočejo uničiti kristjane in začel se je znova boj med grki in bulgari v Macedoniji. Mladoturški odbor je izdelal načrt za ustanovitev ljudskih šol za bulgare in grke v Macedoniji.

Prpriave za volitve se vrše precej počasi, kar tudi vznemirja zelo ljudstvo. — Seveda so temu krive slabe zveze po široki državi in tudi oni funkcionarji ki imajo to v rokah niso še vajeni dela, ki ga zahtevajo volitve. Govori se že o kandidaturah in celo o predsedniku zbornice, ki da bode baje bivši gramisir Frid. Volilna borba je v nekaterih okrajih že v polnem tiru in bati se je, da bo povzročila zmešnjavo pri volilni agitaciji v Mali Aziji in v afriški Turčiji resne krvave dogodke.

Turčija je tedaj popolnoma moderna država, ki bo kmalu okusila vse prijetnosti parlamentarizma in strankarskega egoizma. Turško ljudstvo pa se bo moralo še nadalje bojevati, kakor drugod, da si izvojuje popolno svobodo in človeško življenje.

Politični pregled.

Deželni zbori češki, gališki, saleburški, štajerski, koroški, moravski, šleski, predarlberški so sklicani na 15. gornjeavstrijski, tirolski in goriški na 22. septembra, bukovinski na 5. oktobra. Ker se snide državni zbor baje 3. novembra, se pričakuje za deželne zборе daljše zasedanje. Največje zanimanje je za češki deželni zbor, od katerega je lahko odvisno marsikaj za bodoči razvoj razmer v državnem zboru. Ne le kako se bodo gledali Čehi in Nemci, temveč tudi kako bodo razne češke stranke, ki so v državnem zboru združene, nastopale v deželnem zboru, je važno za bodočnost v parlamentu.

nizke temne duri napol odprte; odprem še malo, pogledam — glej, gnjati in krače! Vzajem gnjat, spravim jo pod suknjo in grem, na pragu pa se skoraj zaletim z glavo v debelega kmeta. «Bog daj, oče, Bog daj!» zakličem in jo mahnem po cesti z dolgimi koraki. Šele ko me ni več videl, je začel kričati, kakor da bi mu skedenj gorel; zdavnaj že sem bil onkraj vasi, pod holmom v tihem sencu, in še zmirom sem slišal njegov glas.

Večerjal sem, spal sem in sem čisto pozabil na tisto istorjo; z lahkim in veselim srcem sem romal drugi dan po veliki cesti; večerilo se je že, ko sem ugledal od daleč belo vas. V suknji sem imel še gnjatnico in sedel sem kraj ceste, da bi obiral.

Tam od vasi dve dolgi senci. Spravil sem kost v suknjo, legel sem za grm in sem se sključil v klopčič. Tiste časenimem maral žandarmov. Postaneta kraj ceste, strmita naravnost v grm. «Kaj sta zavohala gnjat, kujona?» si mislim. «Hej!» mi zakliče in pomigne s prstom. Vstanem počasi in zlezem na cesto, onadva se spogledata. — Izprašujeta me po imenu in po različnih stvarih, ki jih zaradi časti in slave nisem maral razodeti. Dolgo se nista obotavljala; tenko so zacvenketale verižice, pa smo šli;

Mrovec in njegova slava.

Spisal:

Ivan Cankar.

(Dalje).

Spoznal sem, da je pač lahko, dokopati si časti in slave, časnega in večnega blagra, ampak da si zaslužiti človek teh stvari ne sme, da ne sme geniti mezinca zanje. — Komaj pade nanj sence resničnega zaslužnja, je izgubil za zmirom čast in slavo in dober glas. Tako natanka je ta reč, da sem poznal človeka, ki svoj živ dan ni storil nikomur in ničesar blagega, ki se ni brigal za čisto nič nego za jelo in pilo in ki je bil kljub temu občeznani, imeniten in požrtvovalen rodoljub. Zgodilo pa se je, da se je ta človek po čudnem naključju nenadoma vzdramil iz svoje lenobe in da je začel, Bog vedi kaj ga je bilo obsedlo, pošteno delati za kulturo svojih bližnjih. Od tistega dne ga noben rodoljub več ne pozdravi, nobena usta ga več ne imenujejo in zapuščen bo križ na njegovem grobu.

Narobe se je zgodilo nekemu drugemu, ki je bil v svoji mladosti poet in velik revolucionar. Kdor ga je takrat poznal, je pljunil, predno je izgovoril njegovo ime. Nato pa se je nesrečnež tako privadil kamenju, ki so ga metali za njim, da se je

polenil in da je začel pisati strahovito dolgočasne verze. Komaj so ljudje to zapazili, so ga posadili na prestol in so ga venčali z glorijsko. Zdaj sedi na prestolu in piše verze; nobeden jih ne bere, toda češčen je, kakor ni bil prej nikoli...

Vse to sem spoznal ob tistem času, ko sem bil lačen in žejen, ko so bili moji čevlji brez podplatov in je pihal veter skozi mojo tenko suknjo. Klatil sem se med umetniki, ki niso Boga šele samo slutili, temveč ki so mu že z deli izkazovali čast. Vedeli so, da sem bil prišel mednje po glorijsko in so me pomilovali, ker so bili blagi ljudje in usmiljenega srca. «Čemu se ukvarjajo v potu obraza, čemu prelivajo svojo kri?» sem pomislil in se jim čudil. «Plačila ne bodo želi ne na tem, ne na onem svetu, tudi njih srce samo, ki je grenkobe polno, jim ga ne bo dalo!» Tako sem mislil, ker sem samo slutil Boga, ko so mu drugi že darovali svojo kri na oltar.

In prav ob tistem času, ko sem tako mislil in ko sem bil lačen in žejen, je ugasnila v meni slutnja Boga in ostalo je samo še nizkotno poželenje po glorijski. Zato sem se poslovil od umetnikov in sem šel po svojih potih.

Takrat se je pričela čudna zgodba moje slave.

Na Češkem nimajo posebno radi tudi anarhistov. Sedaj je boj zoper nje tam zopet na dnevnem redu. Vse, kolikor so jih mogli vloviti so jih zaprli in sedaj so vsi v sodnijski preiskavi. Ni treba še posebej povdarjati, da se dela tudi takrat po stari avstrijski navadi, kakor da bi se bilo posrečilo redarstveni oblasti preprečiti velikansko nevarnost. Poročila o preiskavi pravijo, da so imeli zveze s španskimi, francoskimi in ameriškimi anarhisti. Med seboj so si baje dopisovali v jeziku »Esperanto«. Iz pisem, ki jih je dobila policija ne preti Avstriji še nobena nevarnost; seveda pa, kakor vedno, tako sluti policija tudi sedaj, da morajo biti kje tudi drugi spisi, Upati je da konča vsa afera v navadni blamaži.

Trgovinska pogodba s Srbijo skrbi še vedno avstrijske politike. Avstrijski ministri so imeli med seboj dolgotrajne seje, toda do zaključka niso prišli. V zadnjem času je dobila vlada nebroj peticij od trgovskih društev in industrijskih zbornic. Nekje je bilo čitati, da je minister zunanjih zadev grof Aehrenthal prigovarjal vlado naj uveljavi pogodbo s 1 septembrom, toda kakor po navadi je tudi temu nasprotoval strah gospoda Becka pred agrarci, brez katerih ne naredi niti koraka. Od uveljavljanja pogodbe je odvisno, ali se bo smela upeljati iz Srbije vsaj omejena množina zaklanega mesa ali ne. Seveda so od tega odvisni tudi domači industrijalci katerim ostane srbski trg zaprt dokler ni pogodbe. Avstrijska vlada bi sedaj lahko veliko pomagala prebivalstvu s tem, da bi povpspešila razvoj industrije. Po mnenju vlade smejo agrarci podraževati ljudstvu živila in se zaradi njih mora preprečiti tudi ljudstvu dobiček. Seveda se gospod Beck klanja vseeno agrarcem, ker se on za interese ljudstva prokleta malo ali nič ne zanima.

Srbski minister zunanjih zadev Milanović obišče te dni baje avstrijskega ministra zunanjih zadev grofa Aehrenthala in sicer najbrž zato, da se napravi konec napetim razmeram, ki obstajajo med Avstrijo in Srbijo.

Še vedno zapirajo ljudi zaradi takozvane velikosrbske zarote. Stvar postaja zelo čudna, posebno ko se vidi kako lepo čakajo nekateri zarotniki, da jih policija vjame in zapre. Vse se zdi za pametnega človeka kakor nekaka velikanska burka. Saj če bi bilo na zaroti kaj resnice, bi vsi zarotniki vendar lahko pobegnili vsaj v Srbijo kamor ni daleč in kjer bi bili gotovo na varnem. Toda vsa fabrikacija zarote ima koristiti Rauchu pa je treba izvesti komedijo do konca.

Madžarska vlada nadaljuje preganjanje nemadžarskih narodnosti. Kako se ji hlače tresajo, dokazuje to, da se boji že gasilnih društev. V Blauendorfu na Sedmograškem je razpustila ognjegasno društvo, ki je rumunsko, češ, da je nevarno državi. Ker predsednik ni hotel prostovoljno izročiti knjig in računov, so žandarji zaplenili knjige, denar in zastavo. In madžarstvo nemadžarske države je rešeno do prvega strahu.

Mladoturški odbor razglša svoj program, ki obsega sledeče točke: 1. Ustava, ki ima za podlago vlado naroda. 2. Od-

stranitev senata. 3. Svoboda političnih društev, ne da bi bile v nasprotju z društvenim zakonom iz leta 1976. 4. Najširša izvedba uprave vilajetev v zmislu članka 108. 5. Vsi otomanski podložniki, ki so dovršili 21. leto, imajo volilno pravico brez obzira na svoj socialni položaj, na premoženje in na posest. Izvzeti so samo tisti, ki nimajo civilno-pravnih pogojev. 6. Turški jezik je uradni jezik države ter se rabi v dopisovanju in na razpravah. 7. Meje vilajetov ostanejo dokler se ne izpremene po sklepu parlamenta. 8. Vsi otomanski državljani imajo enake pravice in svobode brez razlike pasme in vere. Vsi so enaki pred zakonom, imajo enake pravice in dolžnosti in dosežejo po svojih zmožnostih lahko vsako državno službo. Nemohamedanci zadostne vojaški dolžnosti po dotičnem zakonu. 9. Ob znižanju izdatkov za vojaške namene se urede vojaške razmere na suhem in na morju po finančnih sredstvih, po politični situaciji, po geografskem položaju države in po njenem stališču v evropskem koncertu. Vojaška služba se toliko skrajša, da ne bo skrajšanje škodljivo izvežbanju vojakov. 10. Vlada mora skrbeti za varstvo delavcev vseh strok.

Domače stvari.

Vsi zaupniki jugoslov. socialne demokratične stranke so vabljeni na zelo važno zaupniško sejo, ki bo v soboto dne 29. t. m. ob 8. uri in pol zvečer v Delavskem domu II. nad. Nihče naj ne manjka.

Javen ljudski shod jugoslov. soc. dem. stranke v Trstu. — Da raztolmači slovenskim sodrugom svoje in nas vseh stališče napram dogodkom, ki so se vršili v nedeljah dne 9. in 16. t. m. je sklical naš politični odbor v petek dne 21. t. m. v Delavskem domu javen ljudski shod. Velika dvorana II. nadstropja je bila natlačena do zadnjega kotička. Bil je ta shod velika manifestacija slovenskega razredno-zavednega delavstva, ki je pokazalo še enkrat slovenskim narodnjaškim obrekovalcem, da je zastoj ves in vsakršni njihov trud, da bi spravili naše delavstvo iz svojega dosedanjega razrednega in mednarodnega stališča. In politični odbor jugoslovanske soc. dem. stranke sme tudi biti ponosen in vesel tega shoda na katerem se je zbralo v tolikem številu slovensko delavstvo, ki je brezpogojno priznalo pravilnost stališča, ki ga je zavzel napram dogodkom omenjenih dveh nedelj. To je pa tudi bil najlepši odgovor podlim obrekovalcem, ki se zbirajo v narodnem domu in netijo narodno sovraštvo.

Shod je otvoril predsednik političnega odbora sodr. Gaspari. Pozdravi in se zahvali navzočim na obili udeležbi ter pojasni pomen shoda. Nato je podal besedo poročevalcu sodr. Regentu. — Naše stališče, napram omenjenim dogodkom smo že pojasnili v Delavskem listu, vsled česar nam ni treba objaviti poročila sodr. Regenta katero je zaključil rekoč, da je socialna demokratična stranka odgovorna za svoje nastope samo svojim sodrugom. Na podlo obrekovanje slovenskih narodnjakov bo odgovarjalo naše delo in naš trud v prid proletarijata celega sveta in v doseg naj-

ukradel — ampak gnjat! Takoj sem sklenil ter zapisal v svojem srcu, da na gnjat še misliti ni treba, da je pozabljena in zavrnjena! »Škoda le«, sem dejal, »da je kost v moji suknji!«

Komaj sem to pomislil, se je voz nagnil ter se prevrnil. V velikem kolobarju sem priletel na cesto, padel sem na glavo, prevrnil sem se še enkrat ter sem obsedel tik ob jarku. Zelo mi je šumelo po glavi, videl sem veličastno, sto klafter široko vodo, ki se je valila preko mogočne skale ter se bučeča in šumeča penila v prepad; ko sem se vzdramil in je voda izginila, sem se ozrl po vozu; žendarma sta šepala okoli njega in sta ga postavljala na kolesa, konj je stal zraven, gledal je začuden in je molčal.

»Kaj si pijan?« je kričal žendarm na voznika, ki je stal odkrit ter se praskal po glavi.

»Nisem pijan!« je odgovarjal voznik počasi, »Pijan nisem, temveč zaspan. Zadržal sem in sanjalo se mi je, da vozim nizdol po strmem klancu in da so globoka brezdnina na obeh straneh. Nategnil sem vajeti — pa smo ležali!«

Bog sam mu je bil poslal spanec in sanje; takoj sem čutil, da gnjatnice ni več v suknji — izginila je brez sledu. Takrat sem spoznal v svojem srcu, da sem resnično

višjega cilja za katerim stremi mednarodna socialna demokracija.

Nato so govorili drugi delavci. Sodrugi Ferri je rekel, da je očitno, da hočejo slovenski in italijanski narodnjaki s svojimi komedijami prisiliti delavstvo, da bi se zanimalo za narodnjaško politiko ter pozabilo na delo za svoje najvitalnejše interese. Pa ni res, kako nekateri pravijo, da niso slovenski narodnjaki naredili nič za delavstvo, res je pa da so naredili veliko... slabega.

Neki sodrug je povedal sledeče: Pravijo da smo se prodali. Mogoče je res, toda kar se mene tiče izjavljam, da se nisem prodal in da nisem dobil od stranke niti vinarja. Nadalje je povedal kako ga je ravno isti dan 30 narodnjakov napadlo ko je sedel v ljudskem vrtu pri postaji. Redar pa ki je to videl se je smejal. Najbrž zato, ker je priljubljen socialistom. To je škandal, je zavpil ubogi starček. In temu pravijo slovenski nurodnjaki kultura. To je lopovstvo ki ga uče gospodje v narodnem domu.

Sodr. Zei je pravil, da zna »Edinost« tako lagati, da je pisala da je bil regnikolo tisti ki je ubil Fürsta še predno se je zvedlo kdo ga je ubil. Pravi da je Fürst Slovenec, pa če bi kdo od italijanov imel slovensko ime bi takoj rekla, da je isti renegat. Fürst je pa nemško ime in tisti ki ga je ubil ni bil regnikolo. Ampak »Edinost« je rodoljuben list in tisti, ki ne vedo zakaj imajo svojo glavo verjamejo. Govorili so še sodr. Jernejčič in drugi na kar je sodr. Jernejčič predlagal sledečo resolucijo:

»Današnji shod odobrava brezpogojno postopanje socialne demokracije napram dogodkom v nedeljah dne 9. in 16. t. m.; protestira, da se v take narodnjaške komedije umešava ves slovenski narod, kajti s tem se žali socialistični del slovenskega naroda, ki hoče hoditi svojo, gotovo bolj pravilno pot, da doseže svojemu narodu boljši obstanek in lepšo bodočnost ter vabi politični odbor da nadaljuje svojo pot razrednega boja in mednarodnega stremljenja.

Resolucija je bila sprejeta z burnim odobravanjem enoglasno.

Nato je sodr. Gaspari pozdravil navzoče ter zaključil shod rekoč, da ne proti nezavednim delavcem marveč proti slovenskim narodnim voditeljem smo in bomo vedno dosledno se bojevali do popolne naše zmage.

Tako je končala ta lepa manifestacija slovenskega razredno zavednega delavstva.

Neki narodni delavec je te dni širil po mestu vest, da je neki zelo hudomušen in precej kratkoviden Slovenec videl v nedeljo dne 16. t. m. sodr. Kopača na oknu tržaške mestne hiše, ki je skupno z italijansko kamoro pozdravljala italijanske izletnike. Omenjeni delavec je nekoliko zgrešil kajti sodr. Kopač se je odpeljal že zjutraj iz Trsta v Divačo kjer je imel shod. Toliko naznanje onim, ki skušajo se prepričati da so hudomušni in nočejo verjeti da se nihče ne ozira na njihovo jezico, ki se zvali v njihovem dolgočasnem obrazu. Toda kaj hočemo. Ljudje, ki so zreli za norišnico vidijo marsičesar kar ni in ne more videti navaden človek.

Čedna družba mora biti vsekakor ona, ki se zbira okolu tržaške »Edinosti« in ljubljanske »Slovenca«. Sedaj prirejajo

tisto noč in ob tisti uri nastopil svojo pot do glorie.

Dospeli smo v mesto, zlezal sem z voza, pahnili so me v široko vežo, odprli so vrata pred menoj in sam nisem vedel kako — nenadoma sem stal v prostorni, neprijazni izbi pred črno oblečenim, dolgim, suhotnim, bradatim človekom.

»Krištof Kobar!« me je ogovoril ukazovaje in mi je gledal srepo naravnost v oči.

Jaz sem bil nekoliko začuden, nisem vedel kaj bi in sem molčal.

»Krištof Kobar!« je ponovil glasneje in me je meril z mrkim pogledom od nog do glave.

»Jaz nisem Krištof Kobar, temveč Jožef Mrovec!« sem odgovoril prijazno in brez srditosti, zato da bi ga ne razžalil.

On pa se je zasmejal na ves glas.

»Taji! se je obrnil k človeku, ki je stal za mizo in je bil tudi ves črn, dolg in suhoten. »Ko bi bil odgovoril naravnost: Jaz sem! — bi mu ne verjel; ker pa taji, ni čisto gotovo nihče drugi nego Krištof Kobar!«

Oni je pokimal zadovoljen, brada pa se je spet obrnila k meni.

»Vsaj drugače ime bi si bil iznašel. — Jožef Mrovec — kakšno ime je to? Nihče še ni nosil takega imena in če bi ga bil

po nekaterih istrskih vasicah razne shode ne katerih razpravljajo o stvarih, ki so za ljudstvo zelo dvomljive vrednosti. Iz poročila pa, ki ji objavljata »Edinost« in »Slovenec« o teh shodih, bi se dalo sklepati, da zahajajo na take shode sami razbojniki. Iz poročila, ki ga je objavila »Edinost« o shodu v Boljuncu posnamemo, da bi bil Trseglav rad prišel odgovorjat Mandiču na shod v Boljuncu, toda bal se je življenja. Zato je telegrafiral dr. Mandiču v Trst, da pride na shod če se mu zagotovi življenje t. j. da se mu ne bo nič hudega zgodilo ne pred, ne po ne med shodom. Mandič je odgovoril, da že program shoda mu da to jamstvo. Terseglav je pa odgovoril da jamstvo ki mu zagotavlja program ni zadostno.

Ravno tako so si dopisovali med seboj razbojniki kadar so prihajali eden drugemu na obiske.

Iz poročila o nekem drugem shodu v Boljuncu, ki so ga priredili klerikalci, že posnamemo, da so zborovalci Mandičevega shoda napadli Trseglava, lučali za njim kamenje itd. Kakor se vidi se vrši pri nas prav imenitna agitacija.

Seveda v kolikor je nam znano naše ljudstvo ni prav nič hudobno, ampak da ga hočejo slovenski narodnjaki popolnoma poživiniti in da je ta namen tudi kranjskih klerikalcev, ki se vsiljujejo sedaj (?) v naš kraje kakor beda revnemu človeku, je naravno. Tržaški narodnjaki in kranjski klerikalci si imajo menda eden drugemu proketo malo očitati, še manj pa zavidati. Čudno je seveda, da se poslužujejo sedaj prvi proti drugim tiste lepe manire, ki jo navadno rabijo proti socialnim demokratom. Saj med enim in drugimi ni vendar nobene razlike ne v stremljenju, ne v načelih ne v taktiki in v borbi. Saj če bo šlo tako naprej si bo mogel človek, ki bo šel na kak shod, zasigurati prej življenje pri kaki zavarovalnici.

DOPISI.

GORIŠKO.

Goriški zaupniki pozor! V nedeljo dne 30. t. m. ob 10. uri zjutraj se vrši v gostilni Marzini v Gorici zelo važno zborovanje vseh goriških zaupnikov.

Pridite vsi!

Solkan. Veliko veselico priredi tukajšnja skupina lesnih delavcev, v nedeljo dne 30. avgusta ob 4. uri pop. v lepih prostorih restavracije Al. Mozetič. Med raznimi množičnimi zabavami se bo vršil tudi ples. Čisti dobiček te veselice je namenjen društveni čitalnici.

Domače in zunanje delavce vabimo, da se udeležijo te naše veselice v velikem številu, da pripomorejo tako do vspeha naši čitalnici v kateri se naše delavstvo izobrazuje in pripravlja na skupni boj proletarijata celega sveta zoper kapitalizem.

V slučaju slabega vremena se bo vršila veselica nedeljo pozneje in sicer dne 6. septembra.

Podgora. Pred par tedni je zadela tuk. našega sodruga Jos. Kocijančič nesreča v družini, umrla mu je soproga. Ni treba še posebej omeniti, da so to nesrečo čutili

bi se dal prekrstiti, zakaj preveč smešno in popolnoma neverjetno je to ime!»

To razlaganje me je nekoliko užalilo: nisem bil Bog vedi kako ponosen na svoje ime, ampak vaje sem ga bil, ker sem ga nosil že od rojstva.

»Če gospodu ni pogodi moje ime«, sem odgovoril ponižno, »si ga zamenjam ob prvi priliki!«

Zasmejal se je še glasneje, celo po stegnute se je udaril z dlanjo.

»In humor ima tudi!« se je okrenil k črncu za mizo. »Iz prakse vem, da imajo vsi veliki razbojniki imeniten humor. Tvoj humor, bratec, te razodeva! — Tako si torej priznal, da se pišeš Krištof Kobar in da si storil vsa tista hudodelstva, ki ti jih nocoj ne maram naštevati, ker je že pozno. — Že dobro, že dobro!« me je potolažil, ko sem hotel izpregovoriti; nekdo me je zgrabil za rame, obrnil me je spretno ter me sunil v vežo, šli smo na to stran, na ono stran, po hodniku na levo, po stopnjicah gori, po stopnjicah doli, odprle so se duri, zaprle so se, zahreščalo je v ključavnici in sam sem bil.

»To ni zaradi gnjati!« sem pomislil; legel sem na slamo in sem zaspal brez strahu.....

(Dalje prih.)

globoko vsi tuk. sodrugi, ki so nabrali 21 kron in 90 vin. za nesrečno družino. Tudi naša društvena blagajna je prispevala s 25 kronami. Sodrugi in vsem delavcem priporočamo, da bodo tudi v nadalje vedno tako složni kakor so se pokazali ob tej priliki. Eden pomagaj drugemu. Vsi za enega eden za vse.

Tukajšnji klerikalni in liberalni nasprotniki socialističnega delavstva nadaljujejo proti nam podlo obrekovanje. Seveda ne bodo s tem opravili prav ničesar. Kar nas je v Podgori zavednih delavcev se prav nič ne bojimo takih laži in obrekovanj. Celo veseli smo pri tem, ker je to znak, da se nas boje. Da pa se nas boje imajo popolnoma prav, toda mi jim ne moremo pomagati drugače nego da nadaljujemo do sedanja pot.

Delavsko izobraževalno društvo v Podgori priredi v nedeljo dne 13. prih. m. veliko vrtno veselico, na katero opozarjamo že sedaj vse sodruge in prijatelje delavske izobrazbe. Dnevni red objavimo še pravočasno.

Miren. Tukajšnja čevljarska obrt in delavci! Ni treba še posebej omeniti, da se sedaj naši delodajalci še bolj jeze nego popred. Toda mi hočemo pribiti še veliko resnic.

Druzega obrtnega čevljarskega tečaja v Mirnu se je udeležil **samo en delodajalec**. Priznati moramo, da se je ta tudi nekaj naučil. Drugim delodajalcem je lahko v vzgled. Le naj se pogleda samo kako zna od trgoviniti. Njemu prav gotovo ne zastaja blago. Drugim vsem pa zastaja toliko, da bi vstavili tok vode, čí bi vse tisto blago vrgli v Vipavo. No. Če ne poznajo obrti in trgovine, poznajo ti naši mojstri pa prav dobro krčmo in tam uganjajo politiko, ki ji pravijo protidelavska politika. Po gostilnah in tudi doma pa pripovedujejo kako da so delavci sedaj drago plačani in kako so bili plačani pred 30—20 celo pred 10 leti. No tudi mi imamo stare delavce, ki nam vedo to raztolmačiti.

Res je, da je bila nekdanja manjša plača toda tudi potrebe so bile manjše. Pa kakšno delo je bilo nekdanj in kakšno je sedaj. Nekdanj se je rabilo dobro in zdravo blago za izdelovanje čevljev. Sedaj pa rabimo navadno tako ala «Zagraj» 42—50. Seveda bi hoteli naši mojstri še vedno ravnati napram delavcu kakor pred 20 leti. Saj pa tudi sedaj ni mnogo bolje. Vsi bi hoteli imeti samo najboljše delavce, kdor je šibek pa crkni — si mislijo. In tudi ti najboljši ne zaslužijo niti toliko kolikor malovarji. Mojstri iščejo delavce po ceni, da si lahko na naš račun delajo konkurenco med seboj. Da bi pa še bolj delali konkurenco in izkoriščati delavca in mu še bolj škodovali, si najmejo največkrat po 3 do 4 učence. Ti učenci pa delajo za košček kruha, ki jim ga da gospodar opoldne in košček polente za večerjo. Od teh učencev pa zahtevajo mojstri dovršene dela oni pa pohajajo po gostilnah. Ni treba še posebej omeniti, da ti učenci mesto izdelavati pokvarjajo čevlje in pokvarjajo jih tako, da se bogu usmili. Ko pa pride mojster domov in vidi kako da so vse pokvarili začne pa te nedolžne učence pretepati «s kaneštro», in ima pri takem pretepanju posebno slast misleč, da bo s tem vse popravil. Tudi so ti delodajalci, ki izrabljajo učence pri drugem domačem delu. Sedaj jih pošiljajo na polje, sedaj naj ženejo krave piti, otroka pestvati in druge hišne opravke opravljati. — Seveda je to izgubljeni čas za učenca in mislimo si sploh, kaki delavci pridejo iz takih učencev? Toda o tem ne bo govoril samo „Delavski list“ ampak se bomo videli z gospodarji še nekje drugje. Tako si pa škodujejo sami sebi — ker slabega blaga ne morejo prodajati in škodujejo delavcem ki so primorani tako ali ostati brezposelni ali pa delati za sramotne plače. Tudi da jajo učencem največkrat taka dela pri katerih bi delavci vendar nekaj zaslužili.

Takšne so razmere pri nas v Mirnu kjer vlada klerikalizem, tisti klerikalizem ki hoče koristiti delavstvu tam kjer ni treba in ne more, a se ne zmeni zanj tam kjer je treba in kjer bi lahko kaj koristil. Še drugo bomo poročali drugič. Sedaj se pa obrnemo k delavcem in jim kličemo, naj se vendar enkrat spravimo na noge in pokazemo delodajalcem, da če tudi smo revni delavci, da si znamo sami pomagati, da si hočemo zboljšati sedanje nečloveške razmere. Združimo se in pristopimo vsi v našo strokovno organizacijo in združeno organizirani nastopimo pot, po kateri je edino le mogoče priti do boljšega življenja.

Ob zaključku moramo pa pripomniti, da se za obrtne tečaje moramo zahvaliti samo gospodu nadučitelju Alojziju Urbančiču in

njegovi požrtvovalnosti. Njemu gre čast, ker je on vzbudil misel o tečajih in pripravil je tudi obrtno nadaljevalno šolo o kateri bomo govorili v eni prihodnjih številkih.

Nabrežina. — Patentirani sleparji ljudstva. Dne 21. t. m. je prišlo v Nabrežino troje batalijonov vojakov 97. pešpolka v Trstu. Takoj ko so nekateri peki to izvedeli, je bil že isti dan kruh veliko manjši. Toda ker niso bili s tem še popolnoma zadovoljni, so tiste kose kruha, ki jih prodajajo navadno po 4 vin. prodajali vojakom po 6 vinarjev. Takozvane «bighe», ki stanejo navadno 14 vin. so jih morali vojaki vojakom plačevati po 20 vin. Ni bilo dovolj, da so kose kruha zmanjšali, trebalo je tudi, da so tiste kose še podražili.

Tako znajo ti patentirani sleparji odirati revnega vojaka, ki dobiva mastno plačo v znesku 12 vin. na dan. Ni treba omeniti, da so se vojski zgražali nad takim sleparstvom, ko so o njem izvedeli. Toda pomoči ni bilo od nikoder. Kdor je hotel jesti je moral plačati tako kakor so zahtevali pekovski mojstri.

V neki gostilni so vojaki zlili pod mizo cel liter vina. Zakaj. Morda so ga imeli preveč! — bo rekel kedo. — Toda ne, zlili so ga za to, ker ga niso mogli piti, ker tisto kar jim je prinesel krčmar je bilo vse drugo prej nego vino.

Bilo je pač proglašeno, da je prepovedano podraževati živež kamor pridejo vojaki, ali prodajati slabo blago. Vsa Nabrežina pa ve o tem odurnem in gnjusnem činu, ki so ga izvršili tuk. peki in nekateri gostilničarji. Takim ljudem pa, ki hočejo odirati ljudstvo in vojaka kakor crknjeno mačko, bi bilo dobro postreči z zakonom.

Nabrežinsko županstvo pozivljamo da poizve o vsej tej stvari ter naznani na kompetentno oblast one, ki so se pri tem pregrešili, drugače pridemo z imeni ven in bomo naredili sami to kar bi bila dolžnost županstva.

Če bi ubogi vojak izmaknil košček kruha, bi ga vse naznanilo, zmerjalo, zasramovalo in bil bi na vse zadnje hudo kaznovan. Našim pekom in krčmarjem pa naj bi bilo dovoljeno *krasti*? Tega menda ne bo dovoljeno niti prevzvišenim gospodom pekom.

Dobra duša ogerskega ministra se je bal povišati plače vojakom, ker se je bal, da bi potem vedno pijančevali. Toda če bi bil vedel kako drago mora plačati vojak po nekaterih krajih košček kruha, ne bil bi mislil da je mogoče vojakom opijaniti se.

Toda kakor glede klavnice tako ne sme tudi ta zadeva končati pri tem dopisu.

ISTRA.

Pulj. — V pojasnilo dr. M. Laginji. Na nedeljskem zborovanju v Narodnem domu je dr. Matko Laginja rekel, da je laž, kar trdi „Delavski List“ v eni zadnjih številkih v članku „Narodni boji v Istri“ češ, da si je stril plačati od zatožencev iz Velikega vrha 300 kron predno jih je šel zagovarjat. Ta da je laž in da bi lahko, če bi bil drug mož, tožil odgovornega uradnika.

Najprej moramo izjaviti, da nam niti na misel ne prihaja, da bi po nedolžnem obrekovali dr. Laginjo. Nekaj drugega je pa če se govori o splošnem vprašanju med katerim se razpravlja tudi o stvarih ki niso mnogoterim in niti nam všeč. To kar smo povedali v „Delavskem Listu“ glede plačila dr. Laginje in dr. Zuconu, je pa *gola resnica*. To vest je objavil tudi list „Lavoratore“ in je objavil ob enem tudi imena dotičnih štirih revežev, ki so morali plačati Zuconu in Laginji 1200 kron (t. j. 300 kron na osebo). Takrat seveda se Laginja ni brigal te vesti dementirati. Toda sedaj se bližajo volitve in treba je udrihati po socialistih. Če pa nas hoče dr. Laginja strašiti s sodnijo, svobodno mu. Toda le povedati mu moramo, da nismo nikaki otroci. Iz Velikega vrha pa imamo še dosti materjala, ki ga nekohko priobčimo prihodnjč.

Kmečka delavska gospodarska zadruga v Dobravljah na Goriškem.

Začasni odbor te zadruga vabi vse člane in nečlane na važno posvetovanje, ki bo v nedeljo dne 30. t. m. ob 3. uri pop. v prostorih pri Anton Vrčunu v Skriljah.

Po zborovanju se bo upisavalo tudi nove člane.

Člane in vse one, ki se za to našo zadr. resno zanimajo, vabimo, da se udeležijo tega važnega zborovanja v velikem številu.

Delavsko gibanje.

Skupina lesnih delavcev vabi vse svoje člane na mesečno zborovanje, ki bo v soboto dne 29. t. m. ob 8 uri zvečer v Delavskem domu I. nad. s sledečim dnevnim redom: 1. Prečitvanje in odobritev zapisnika zadnjega zborovanja; 2. Poročilo blagajne in raznoterosti. Nihče naj ne manjka.

Skupina osrednje zveze uradnikov in trgovskih uslužbencev v Avstriji. Začasni odbor te skupine naznanja, da ima društvo svoj začasni sedež v prostorih „Fascia“ ul. Paduina št. 4 I. nad. Odbor je na razpolago vsem, ki se za to novo naše društvo zanimajo od 8. do 9. ure vsak večer.

Vsem organizacijam, ki hočejo predložiti kongresu strokovnih organizacij kak predlog, se naznanja, da čas za vložitev predlogov konča dne 31. t. m. Predloge, ki bodo stavljeni po tem dnevu, se ne bo vzelo na znanje.

Tržaške delavske zadruga.

Poročilo o IV. zadrudni dobi.

Med tem ko predložijo poročilo IV. zadrudne dobe, ki gre 1. julija 1907 pa do 30. junija 1908, je vodstvo opravičeno priznati, da od počasnega in težavnega napredovanja prvih let se je prešlo v dobo hitrega napredka, ki kakor drugod, znači tudi pri nas konec prvotnih težav in negotovosti, mesto katerih se pojavlja skoraj avtomatično privlačna moč zadrudnega stremjenja, ki se pridobiva med delavstvom dan za dnem novih in zanesljivih pristavev.

Delavstvo se je pričelo zavedati koristi zadrudništva in ve, da ako se hoče uspešno bojevati zoper gospodarske krivice, ne zadošča samo strokovna organizacija temveč da je nujno potrebna tudi gospodarska konsumna organizacija potome katere je mogoče preprečiti, da bi vsa poboljšanja, ki jih izsili delavstvo obrtnemu kapitalizmu, šla zopet v žepo privatnih izkoriščevalcev.

V teku četrte zadrudne dobe je pristopilo tej naši zadrugi skoraj tisoč novih članov in v primeri s pretečeno zadrudno dobo, je narasla razprodaja v tej zadrudni dobi za 82%.

Toda radost nad dosedanjimi uspehi nas mora navdajati s hrepenenjem po novih uspehih in siliti nas mora, da s podvojeno močjo in potom intenzivnejše agitacije uporabimo sedanji ugodni trenotek, da pridobimo našim zadrugam še tisti velik del delavstva, ki je še vedno tuj koristim, ki jih nudi zadrudništvo in ki nadaljuje še vedno nositi prostovoljne prispevke privatnim izkoriščevalcem.

Dolžnost vsakega zadrudnika je, da postane tudi agitator in da skuša prepričati delavstvo o gmotni in politični škodi, ki jo trpi, ako s svojim malim zaslužkom podpira izkoriščevalni značaj male privatne trgovine, ki je postala dandanes popolnoma nepotrebna.

Razprodaja in surovi dobiček.

V kupčijski perijodi, o kateri govori to poročilo, je vladala velika denarna kriza, ki je skrajno škodljivo vplivala na obrt in trgovino. Tudi Trst je občutil ta njen upliv in je moral prestati grozne posledice delavske brezposelnosti, ki v stavbinski obrti še sedaj ni končala.

Na srečo so pa te krize ostale proste naše ladjedelnice. Blazne carinske tarife, slaba letina in kapitalistično špekulacijo, ki se izvršuje na najpobrežnejših živilih, so zelo občutili pridelki velikega konsuma, najbolj iz med vseh pa moka in olje.

Toda kljub temu se je posrečilo delavskim zadrugam prodajati blago po relativno nizkih cenah in so tako preprečile, da bi ne drugi trgovci zvišali preveč cene blagu, kar bi bilo gotovo v splošno škodo.

Vsled tega znaša surovi dobiček letos prodanega blaga samo 12,68%, med tem ko je znašal v pretečenem letu 14,68%.

Ako je pa letošnji vspeh kljub temu boljši nego je bil v pretečenem letu, je pripisati samo velikemu številu članov in veliki razprodaji; poslednja je narasla za 82 odstotkov. In čim več bo razprodaja narasla tem bolj se bodo znižali odstotki stroškov in naraščal bo čisti dobiček. Čim večja in močnejša bo naša zadruga, tem večji bodo dobički članov.

Promet blagajne.

V društveno blagajno je bilo vloženi pod raznimi naslovi 769.398,96 kron. V preteklih zadrudnih dobah je bilo vloženi, tudi pod raznimi naslovi; 1.159.654,08 kron. Od ustanovitve naših zadrug pa do konca letošnje dobe je bilo tedaj vloženi v društveno blagajno 1.929.053,04 kron. Dvignjenih pa je bilo skoraj ravno toliko. Promet naše blagajne v prvih štirih zadrudnih dobah znaša tedaj skoraj 4 milijone K.

Upravni troški.

V pretečeni dobi se je izdalo od 201.206,58 K dohodkov razprodaje 14.310,89 kron plač. Plače so tedaj tvorile 7,11% dohodkov prodanega blaga. Letos se je izdalo 20.658,67 kron plač; blaga se je pa razprodalo za 366.482,97 kron; letos tvorijo tedaj plače samo 5,64% od dohodkov prodanega blaga.

Izredno velika izgleda v letošnjem računu svota obrtnega davka, ki znaša 1773,07. To svoto je vodstvo tudi resnično plačalo in stavilo jo med izdatke letošnje dobe čeravno je po zakonih zagotovljeno, da vrne davčna uprava od te svote 1.524,53 K ko bo enkrat priznala upravičenost rekurza, ki ga je vložilo vodstvo, kakor je priznala opravičenost rekurza puljske konsumne zadruga.

Da je davčna uprava naložila tako veliko svoto obrtnega davka, je vzrok trdovratnost finančnega ministrstva, kateremu se čl. 2. pravil naših zadrug ni zdel preveč jasen, ki se ga je vsled tega dogodka izpopolnilo, da ne bo sedaj več nobenega

dvoma, da hočejo prodajati naše zadruga blago samo članom in vživati koristi zagotovljene od obrtnega zakona.

Omenjenih 1524,53 K ki jih bo davčna uprava vrnila zadrugi se jih bo uračunalo med dohodke prihodnje zadrudne dobe.

Na pohištvo in drugem inventarju, ki se nahaja v zadrudnem skladišču v Miljah se niso vračunale za letošnjo dobo nobene uporabe.

Kljub temu pa ostane zadrugi, po zaključku bilance, 14.659,32 kron čistega dobička kar odgovarja 4% razprodaje.

Če ravno se je zmanjšal surovi dobiček za 2 odstotka, kljub izredno velikim izdatkom, ki smo jih imeli pri davkih in pri amortizaciji smo ohranili, povprečnost čistega dobička na isti stopnji kakor druga leta.

Hranilni oddelek.

ki je že od svoje ustanovitve vedno redno deloval, nadaljuje donasati zadrugi velike koristi. Potom tega odseka je bilo mogoče vodstvu plačati nakupljeno blago takoj v gotovem denarju, vsled česar je živalo tržne prednosti in ohranilo tako visoke skonte.

Tekom leta je bilo vloženi 1190 vlog v znesku 164.167,04 kron. Dvignjenih je pa bilo 808 vlog v znesku 155.949,75 kron. Od ustanovitve hranilnega odseka pa do 30. junija, t. l. je bilo vloženi 656.300,60 kron; dvignjenih pa 609.233,46 K. Dne 30. junija 1908 je tedaj ostalo v blagajni tega odseka še 47.067,14 kron.

Društveno imetje.

Uračunajoč podpisane članske deleže, znaša društveno imetje 24.010,— kron. Toda vodstvo spravlja v bilanco mesto skupno svoto podpisanega in dolg nevloženega imetja samo svoto že vložena imetja, ki znaša tedaj samo 11.239,— kron. Lansko leto je znašalo imetje 8.956,11 K.

Napredek imetja se vrši seveda polagoma, kajti članski deleži tržaških delavskih zadrug so izmed deležev vseh avstrijskih zadrug, najnižji in ker je dovoljeno članom, da se jim omogoči vstop v zadrugo, ako plačajo, ko se vpišejo, samo prvi obrok v svoti ene krone in da poravnajo ostalo svoto deleža z bodočimi dividendi.

Da se je naša zadruga kljub malemu kapitalu tako lepo razvila je bilo mogoče samo potom hranilnega odseka.

Da pa bo mogoče naši zadrugi razširiti še bolj delokrog svoje delovanja, tedaj bo treba resno pečati se tudi s konsekvantnim zvišanjem imetja v obliki zvišanja zadrudnega deleža.

V društveno imetje spada seveda tudi nabrane rezerve in sicer: rezervni sklad ki je znašal dne 30. junija 1908 1.675,17 K kateremu se priloži 10 odstotkov letošnjega čistega dobička, ki znaša 1.456,93 kron vsled česar znaša svota rezervnega sklada 3.141,10 K. Izredni rezervni sklad pa znaša 346,79 kron.

Podporni sklad.

Ta izredni koristni oddelek delavskih zadrug, je dal lepe vzglede in ga tržaško delavstvo vedno bolj ceni.

Da bo njegovo delovanje rednejše, je bilo potrebno sestaviti poseben poslovnik o katerem se je razpravljalo in ga odobrilo na izrednem občnem zboru, ki se je vršil dne 13. junija 1908.

Ta poslovnik smo objavili v št. 29 in 31 «Del. Lista». Bolni člani imajo pravico do 12 tedenske podpore, vdove in sirote umrlih članov pa dobe 18 tednov podpore.

Dne 1. julija 1907 je ostal v tem skladu na razpolago saldo . . . . . K 397,52
Temu se doda 25% čistega dobička tretje zadrudne dobe . . . . . „ 2.012,07
obresti in članski radodarni prispevki „ 53,18
Za dobo 1907-08 je na razpolago skupaj K 2.462,77
V četrty zadrudni dobi se je dalo 55. bolnim članom 312 tedenskih podpor . . . . . kron 1.207,58
99. tedenskih podpor 9 vdovam in sirotam . . . . . kron 347,08
Skupaj . . . . . K 1.554,66

Vsled tega je ostala na razpolago dne 30. junija 1908 svota . . . . . K 908,11
dodatek 25% čistega dobička letošnje dobe . . . . . „ 3.664,83

Za dobo 1908-09 ostane na razpolago K 4.572,94

Prihranilo se je tedaj brez nobenih žrtev skoraj 4000,— K in se med tem zagotovilo članom mnogo koristi, ki so na razpolago članom in njihovim družinam. Koliko dobrega in koristnega bomo lahko naredili letos s temi 4000 kronami in ne morda v poniževalni obliki miloščne temveč v obliki pravice katere so deležni naši člani.

Če pomislimo, da ako se hoče imeti pravico do koristi ki jih zagotavlja ta podporni sklad, ni treba vložiti niti vinarja kajti je dovolj nakupovati blago v zadrudnem skladišču mesto pri privatnem trgovcu. Čudimo se samo, da je še velika večina delavstva, ki noče pristopiti našim zadrugam. Ako bodo naši člani zanimali delavstvo za ta naš sklad, bo to gotovo najboljša agitacija za naše delavske zadruga.

Kolikost najpotrebnejšega blaga prodanega v zadrudnih skladiščih

v četrty zadrudni dobi počenši od 1. julija 1907 do 30. junija 1908.

Ječmena	kg.	4,560
Kave	„	11,824
Kavinih nadomestkov	„	11,079
Krompirja	„	24,523
Mila	„	17,019
Moke	„	106,840
Olja	lit.	43,889
Raznih masti	kg.	6,053
Riža	„	39,763
Sira	„	5,513
Slanine	„	10,067
Sladkorja	„	84,010
Sode	„	19,400
Sočivja	„	57,580
Soli	„	19,570
Testnine	„	43,347
Vina	lit.	31,873
Kisa	„	8,217

V prihodnji šte. bomo podali izvleček bilance, ki jo predložijo vodstvo občnemu zboru, ki bo v nedelje dne 30. t. m. na katerega vabimo slovenske člane, da se udeležijo v velikem številu.

Listnica uredništva.

Nabrežina. Drugo prihodnjič.

Se Križ. Prihodnjič.

Rodoljub. Mi vam ne moremo pomagati, Vašega članka ne moremo objaviti, ker gre preko naših načel in je nedostojen. Že veste kje sprejemajo take dopise, obrnite se tja, saj se med seboj dobro poznate. Pobotajte se, ker pri nas ni prostora za polovičarje.

Ivan. 1. Ne! 2. Nacionalizem uganjajo že dovolj narodnjaki sami. Mi ga nočemo uganjati in ga ne bomo nikdar! 3. Odgovarjati? Saj je tako bedasto pisan, da se človek ne more niti razjeziti kadar čita.

Idrja. Odgovor dobite naravnost iz Dunaja kamor smo poročali.

Izdajatelj in odgovorni urednik VINKO KERMOLJ.
Tiska. TISKARNA MODERNA M. Susmel & Comp.
ulica della Zonta 8.

Mesesnel Antonio
priporoča svojo
GOSTILNO
— za —
rojansko cerkvijo.

==== VINA IZVRSTNA. ====
Mrzla in gorka jedila vedno na zapolago.
==== Postrežba točna. ====
Cene zmerne.

Slovenci in Čehi v Trstu in na Primorskem.

Pozor!

Potrebujete srajce, spodnje hlače otroške obleke, obleke za gospice in gospe in razne druge domače obleke?

Pišite na podpisano trdko rokodelnega tkanega platnenega in volnenega blaga

78 ct. široko 25 m. stane 10 kron

» » 50 » » 20 » franko!

Trpežno Pozor! Raznobarvno!

Zahtevajte vzorce!

Marie Černá,

Ručni tkalcovna, Nový Hrádek
u Nov. Města n. M., Čechy.

Tovarna testnine z jajci
Ernesto A. Vodopivec
Trst, ul. Farneto št. 13.

Gostilna „Casa del Popolo“

(Zadružna delavska gostilna)

Trst, ul. S. Lazzaro in ul. S. Catterina

Domača kuhinja vedno dobro preskrbljena.

==== Cene zmerne. ====

☞ **Shajališče zunanjih sodrugov.** ☞**ANTON CECH**

TRST - Ulica Fonderia št. 12.

Zaloga najboljših dalmatinskih in istrskih vin

Marsale, Vermuth, i. t. d.

Slovani! — Podpirajte edino — Slovani!

Slovansko knjigarno in papirnico

Josipa Gorenjca, Trst, ul. Valdirivo 40

KAVARNA UNIONE = TRST =
Ulica Caserma
= in ulica =
Torre Bianca.

==== Napitnina je odpravljena. ====

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij
==== in časnikov v vseh jezikih. ====

☞ **Skladišče**

ameriških mrežic in aparatov za električno in plinovo luč

E. WÖFLER - TRST

ulica delle Acque št. 20.

Odlikovani elektro fotografski atelje
za moderno slikanje**A. JERKIĆ**

Via delle Poste 10

se priporoča v izdelovanju vseh v fotografsko stroko spadajočih del. — Cene zmerne. — Slikanje se vrši pri čarobni električni razsvetljavi do 7 ure zvečer.

FRATELLI PAGANI

==== TRST. Ulica Acquedotto št. 6. ====

Velika zbirka igrač, okraskov, parfumarij, mila, ovratnikov, zapestnikov,

☞ ☞ kravat, i. t. d. ☞ ☞

V prodajalni
„DELAVSKE TISKOVNE DRUŽBE“
v Ljubljani

na Dunajski cesti št. 20 (nasproti kavarne Evropa)

se dobe sledeče knjige in brošure:

H. Kirchsteiger: „Pod spovednim pečatom“. I. knjiga 2'60 druga K 2.

P. Mihalek: „Iz nižin življenja“. Cena 1 K.

Abditus: „Občinski socializem“. Cena 70 v.

A. Kristan: „Socializem“. Cena 20 vin.

„Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo“. Cena 10 vin.

„Zakaj smo socialisti“. Cena 14 vin.

K. Marks in F. Engels: „Komunistični manifest“. Cena 40 vin.

K. Kautsky: „Kdo uničuje proizvodnjo v malem?“ Cena 30 vin.

„Proletarijat“. Cena 30 vin.

„Kapitalistični razred“. Cena 30 vin.

A. Kristan: „O konsumnih društvih“. Cena 20 vin.

L. Warmund: „Katoliško svetovno naziranje in svobodna znanost“ 70 v.

S. Machar: „Magdalena“. Cena 2 K.

„Program socialne demokracije“. 4 vin. „Vun z enako volilno pravico“

4 vin. in „Zvišanje duhovniških plač“. Cena 10 vin.

Vsa pisma naj se naslavljajo na

„Delavsko tiskovno družbo“ v Ljubljani

Dunajska cesta št. 20.

Pozor! — Delavci! Širite delavski tisk! — Pozor!

Imam na razpolago sobico z eno posteljo mesečno 10 K in sobo z dvema

posteljama tedensko 2 K. za vsako posteljo. ☐ ☐

☐ ☐ ☐ ☐ Ulica FABIO SEVERO 26. ☐ ☐ ☐ ☐

==== **KAROL GERBEC** ====
BRIVEC v ulici delle Acque št. 17.

Enotni mesečni tarif. Šterilna svetilka Long.
Zbirka parfumarij in mila.

Urad:
ulica VINCENZO
BELLINI št. 13
(blizu cerkve Sv. Antona
novega)
Telefon št. 1402-1403

Novo pogrebno društvo

Na razpolago ima nove in bogate pogrebne vozove.

==== **VELIKA ZBIRKA SVEČ** ====

Prodaja na drobno in debelo.

Vsako pogrebno naročilo izvrši točno. Cene zmerne.
VODSTO.